

STO LET TŘECH ORLÍCH PER

Letos v létě uplyne sto let od vzniku zkoušky, o kterou se někdy pokoušel snad každý starší skaut či skautka. Čím to, že za sto let neztratila nic na své přitažlivosti a další a další generace si touží přišít nášivku se symbolem zkoušky na kroj?

ROMAN ŠANTORA – BOBO, VEDOUcí ARCHIVU JUNÁKA, SKAUTSKÝ INSTITUT

O prázdninách roku 1917 se několik skautů V. a IX. oddílu prvně potkalo se samotou, mlčením, hladem, nočním pře-spáním v lese a třemi ranami prutem po nahých zádech. Soubor zdánlivě jednoduchých úkolů pro ně připravili vedoucí v čele s Jaroslavem Novákem – Bratřkou. Na tábořišti kousek od berounského Plešivce jim dali název O tři orlí pera. Proč právě ten, jistě nevíme, ale mohl souviset s návštěvou Miloše Seiferta na jejich táboře, která se odehrála o rok dříve. Šlo o berounského učitele a propagátora Setonova indiánského směru, který se vedoucím pravděpodobně zmínil o systému woodcrafterských zkoušek – Orlich perech.

Oproti původnímu znění je prodloužena doba hladovění a hlavně vypuštěna podmínka „sněti tři rány prutem přes nahá záda a nepohnout i při tom ani svalem v obličejí“. Je zajímavou ukázkou síly tradice, že tento bod se u mnoha oddílů stal součástí rituálu předávání odznaku a udržel se dodnes, i když pruto-švihnutí má často už jen symbolickou podobu.

Že skautky měly zkoušku jednodušší, dokládá vzpomínka Zdeny, která ve 30. letech minulého století plnila pera na táboře v daleké Černé Hoře. „Jelikož nebylo děvčatům při třech orlich perech dovoleno jít samostatně mimo tá-

Když čteme vzpomínky těch, kteří zkoušku prožili před sto lety, a srovnáme je se svou zkušeností či dojmy dnešních skautů, zjistíme, že jsou téměř totožné. Její síla tkví právě v nadčasovosti postavené na překonání strachů a nepohodlí provázející člověka tisíciletí.

Bratřka, vůdce V. oddílu, posléze celý průběh třech orlich per rozsáhle popsal v časopise Junák, odkud se zkouška začala šířit mezi ostatní oddíly. Mimo jiné zde píše: „Kladouce důraz na mravní stránku junácké výchovy, cítili jsme v našich oddílech, že není měřítko, dle něhož by junáci mohli prokázat, pokud už vospěli v ohledu morálním, jak se přiblížili ideálu neohroženého, vytrvalého, sebevládného, obezřetného a čestného jinocha: pravého junáka.“ Důraz na mravní (sebe)výchovu zkoušky se zrcadlil ještě v jednom pravidle, že jedinou kontrolou je skautova čest.

Tradice, která se málem ztratila

Popis jistě zaujal i další oddíly, ale nešířil se nijak masově. Dokládá to asi o deset let později zmínka v časopise VŠEM, který uvádí, že pera upadla v zapomnění. Silnější rozšíření jim přineslo až zařazení mezi oficiální mimořádné zkoušky Svazu junáků v roce 1928. Zde již byla popsána v podstatě ve stejné podobě, v jaké je plníme dnes.

bor ztrávití noc, vydaly jsme se tedy jednou večer po nástupu dvě, Světla a já, řádně vyzbrojeni na cestu. Daleko jsme nedošly, byla to přeci jen naše první noc o samotě.“

„Ideologicky nezávadný“ název umožnil plnění i v dobách zákazu skautingu, kdy se stala tajným pojátkem mezi minulostí a budoucností. Zároveň v sobě získala příchuť nepovolenosti a o to silnější prestiž. Dnes je součástí tzv. výzev pro skautský věk, plnitelná po 3. stupni skautské stezky.

Nadčasové překonání strachů

Když čteme vzpomínky těch, kteří zkoušku prožili před sto lety, a srovnáme je se svou zkušeností či dojmy dnešních skautů, zjistíme, že jsou téměř totožné. Její síla tkví právě v nadčasovosti postavené na překonání strachů a nepohodlí provázející člověka tisíciletí. Umné spojení několika podmínek ve správném věku přináší zároveň iniciační rituál, jak připomíná jeden desítky let starý text:

„Ale, chtěl kolečko na rukáv, má ho mít. Večer před táborákem mlsně obhlídí prut, jimž má být „žřezán“. „Kterej h... ten prut zase namočil, dyť to bude štípat.“ myslí si postižený neregulérním zásahem, vždyť on tři rány vydrží a pak bude orlím skautem. Ale co jestli mě švihne moc, on má sílu a když začnou kluci strašit, že potměšíly vykonavatel je v civilu řezníkem, že zabije (vola jednou ranou, co když ho trefí a zabije. Ale nárez je šťastně překonán. „Candidatus apuilarum plumarum, stal se mužem. Závidíte mu odynek na rukávě, on si ho poctivě získal, stal se mužem.“

J. Novák – Bratka (uprostřed) na táboře v roce 1917.

Právě tento aspekt přiměl mnoho oddílů, aby i samotné předávání odznaku získalo podobu zvláštního rituálu, do kterého někde patří švihání proutkem: „Nejde o žádné sádlo–máslo. Ten, jehož obřad se koná, si vybere tři orlí skauty, kteří ho na znamení tří zvládnutých zkoušek lehce švihnou po zádech. Dva proutky potom nový orlí skaut spálí na znamení úspěšného zvládnutí a třetí si nechá pro sebe, protože překonal i tu nejtěžší zkoušku. Takže já jsem si nechal proutek za mlčení.“ Jinde žahání kopřivou: „Po splnění si musíme udělat březovou hůl a natrhat hrst kopřiv a u závěrečného táboráku (po oficiální části) se převlečeme do oblečení, ve kterém jsme pera plnili, a ten, kdo je plnil naposled, nás tři pořádně praští holí po zadku a třikrát švihne kopřivami po zádech. Potom se rychle rozběhneme a skočíme do rybníka. Až teď člověku náleží nášivka tří orlí pera.“

I když existují drobné oddílové úpravy a dodatečné podmínky, třebaže plníci musí během půstu sedět s ostatními u jídla, jsou pravidla po celých sto let v zásadě totožná. Sílu zkoušky tak násobí její minulost, propojuje nás s těmi, kdo ji plnili kdysi. Dnes stejně jako před sto let lety Tři orlí pera „zvýšily sebevědomí každého zkoušenecce, upevnily v něm cit pro junáckou čest, povzbudily odvalu a vůli, probudily mocně zájem pro volnou přírodu a způsobily aspoň u některých, že i sebe pozorovali a posuzovali nerušení v samotě.“ *

Tři orlí pera – podmínky dnes

Dokážeš vydržet celý jeden den mlčet, celý den ovládat svůj hlad a nakonec celý den strávit o samotě, aniž by tě kdokoliv viděl? Výzva se plní na táboře a každá část trvá 24 hodin. Na každou část jsou maximálně tři pokusy na jednom táboře. O získání zkoušky je možné pokusit se nejvíce na dvou táborech.

Moje tři orlí pera

Ke stému výročí zkoušky připravil Skautský institut její výroční jednorázovou připomínku.

Hlavním smyslem zkoušky bylo a je posilovat schopnost sebezapření a trpělivosti v překonání sebe sama. **Najdi si tedy svá tři pera, která tě přimějí se překonávat v tom, co nejvíce potřebuješ.**

Vzhledem k dospělému věku plníte by mělo jít o úkoly náročnější, dlouhodobé, které opravdu přispějí k tvému rozvoji. Chceš se otužovat, zhubnout, zlepšit fyzickou, navštívit odkládaného lékaře, změnit něco ve svém chování... Tak letos máš ideální orlí příležitost.

Stanov si tři vlastní podmínky, kterými doložíš své překonání a ty se pokus splnit, máš na to celý tento rok. Kontrolou je pouze tvoje čest. Pokud splníš, máš nárok na získání speciálního výročního odznaku, který si můžeš zakoupit přes níže uvedený web.

Odznak můžeš získat i zdarma, splníš-li podmínky a přijedeš na **Putování za třemi orlími pery – historickovědnou vycházku po místech vzniku zkoušky – 23. září 2017 v blízkosti Berouna.**

☞ Více na www.skautskyinstitut.cz/orlipera, včetně komiksového zpracování této skautské legendy.